

Centrum för Territoriell UtvecklingsPlanering (CTUP)

Blekinge Tekniska Högskola

Årsrapport 2009

CTUP är ett interdisciplinärt nationellt kompetenscentrum som etablerades genom beslut i högskolans styrelse 1998. CTUPs syfte är att bidra till en samhällsplanering som kombinerar samhällsvetenskapliga insikter om sociala och ekonomiska förändringsprocesser, humanekologisk kunskap om människa och miljö med teknikens och arkitekturens kompetens att hushålla med resurser och beskriva och gestalta verkligheten. Temat territoriell utvecklingsplanering omfattar fysisk planering, strategiska miljöbedömningar och regionalekonomi. Verksamheten bedrivs företrädesvis i form av uppdragsfinansierad forskning, utredningsarbete och uppdragsutbildningar.

Intressenter

Kompetenscentret är en självständig enhet inom högskolan och leds av en styrelse som är ansvarig inför högskolans styrelse. I styrelsen sitter representanter för centrets externa intressenter och för högskolan. Externa intressenter är Boverket, Länsstyrelsen i Blekinge, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och VINNOVA.

Styrelse

- Adj. Professor Gösta Blücher, Blekinge Teknisk Högskola (Ordförande)
- Generaldirektör Janna Valik och Divisionschef Fredrik Meurman, Boverket
- Enhetschef Marie Larsson, Naturvårdsverket
- Direktör Sven-Gunnar Edlund, VINNOVA
- Avdelningschef Sven Göthe, Riksantikvarieämbetet
- Planeringschef Peter Wald, Länsstyrelsen i Blekinge
- Sektionschef Katarina Olsson, Sektionen för planering och medieteknik, och sektionschef Magnus Olofsson, Sektionen för management
- Professor Lars Emmelin, Sektionen för planering och medieteknik, BTH

Organisation

Centret leds av en forskningsledare och verksamheten sker i huvudsak genom samarbete med forskare som också är knutna till andra institutioner vid BTH och andra lärosäten. Det uppdrag som är förenat med professuren i Miljökonsekvensbedömning att bygga upp ett nationellt kompetenscentrum för MKB verkställs inom ramen för CTUP.

Under 2009 har två fulltidsprofessorer, en adjungerad professor och nio doktorander varit knutna till CTUP.

Forskningsgrupper

Forskningen vid CTUP sker i två forskningsgrupper inriktade mot miljöstrategiska verktyg respektive regionala innovationssystem.

Forskningsprogrammet "Miljöstrategiska verktyg" (MiSt) är ett tvärvetenskapligt och tillämpat forskningsprogram som finansieras av Naturvårdsverkets forskningsnämnd. Forskningen inriktas mot verktyg som kan underlätta miljöbedömning i strategiskt beslutsfattande på olika samhällsnivåer. Uppgiften är att undersöka verktygens funktion, öka förståelsen för deras verkan och att utarbeta rekommendationer för hur verktygen eller kombinationer av verktyg kan användas på bästa sätt.

BTH, med Lars Emmelin som programledare, är ansvarig för programmet. Den sammanlagda beviljningen uppgår till 20 miljoner kronor. Programmet innehåller totalt 10 projekt som utförs av forskare från FOI, Stockholm Environment Institute, MKB-centrum SLU, Linköpings universitet, KTH, Lunds universitet och Internationella Handelshögskolan i Jönköping.

MiSt-programmet skall avslutas under 2010. I enlighet med tidigare plan har en preliminär slutrapport för programmet lämnats till Naturvårdsverket. En avslutande konferens hölls på Marinmuseum i november 2009 med drygt 60 deltagare från programmet, plan- och miljöadministration, konsulter och forskare från andra institutioner. Kvarvarande projekt inom programmet avrapporterades med utgången av 2009.

Forskningsprogrammet Regionala Innovationssystem genomförs inom ramen för *CIRCLE (Centre for Innovation, Research, and Competence in the Learning Economy)* är ett multidisciplinärt forskningscentrum där CTUP ingår tillsammans med fyra institutioner vid Lunds universitet. CIRCLE är ett av fyra av VINNOVA utpekade nationella excellenscentra. VINNOVA stöder CIRCLE med totalt 18 milj. kronor under 6 år fram till sommaren 2010. CIRCLE är också en av de få samhällsvetenskapliga miljöer som beviljats s. k. Linnéstöd av Vetenskapsrådet, vilket innebär att CIRCLE tillförs ytterligare 60 miljoner kronor under perioden 2006-2016. CIRCLE består för närvarande av 10 professorer, 11 doktorer och 5 doktorander, varav två är doktorander vid BTH. Verksamheten är i huvudsak lokaliserad till Lunds universitet. BTH är representerat i CIRCLES styrelse och CTUPs forskningsledare Jan-Evert Nilsson ingår i CIRCLES ledningsgrupp.

Forskningen är tvärvetenskaplig och tillämpad och är inom CIRCLE uppdelad i fyra forskningsområden (learning in systems of innovation and the effects of R&D and innovation on growth, studies of regional innovation systems, the entrepreneurial university and research-based ventures and public policies in the field of innovation) av vilka CTUP har ansvaret för forskningsområdet regionala innovationssystem.

Forskningsprojekt

Alternativhantering i strategisk miljöbedömning – fallstudie om Öresundsbron. Projektet är ett doktorandprojekt som fokuserar på Öresundsförbindelsens 'miljöhistoria' och alternativhanteringen i beslutsprocessen. De olika faktorerna som haft en inverkan på förbindelsens utformning, lokalisering och planering kartläggs. Miljöbegreppet som planeringsbegrepp analyseras för att kunna diskutera skillnader i hanteringen av alternativ i planering respektive miljöbedömningar. Eric Markus stora engagemang i masterprogrammet European Spatial Planning har bidragit till att för-

sena doktorandprojektet. Målet är att en avhandling skall föreligga innan utgången av året.

Scenarioteknikens användning i planering. Detta är ett doktorandprojekt i fysisk planering som utförs av Jessica Johansson. Hon har under året återkommit från föräldraledighet och förväntas lägga fram sin avhandling under 2010.

Tools for integrating sustainable tourism development with spatial planning at local and regional level är ett projekt inom ett större EU-projekt om Sustainable tourism in the Baltic Sea Region. EU-projektet leds från Universitetet i Greifswald och har ett 40-tal partners. CTUP deltar i studiet av integrationen mellan turismnäringen och planeringssystemet. Projektet är ett doktorandarbete i fysisk planering för Rosemarie Ankre, ETOUR. Rosmarie Ankre har varit föräldraledig under huvuddelen av 2009.

Interregprojekt Baltic Master II. BTH medverkar i projektet som leds av Region Blekinge med en studie av samspelet mellan pågående kommunal planering, framväxande kustzone- och havsplanering och planering för beredskap mot marina olyckor. Ulla Haglund som arbetar i projektet är antagen som forskarstuderande i fysisk planering till lic-examen inom projektets ram.

Friluftsliv i kommunal planering är ett doktorandprojekt i fysisk planering som utförs av Lena Petersson Forsberg inom ramen för forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring som finansieras av Naturvårdsverket Avrapportering av en för programmet gemensam nationell enkätstudie samt av en enkät till Sveriges kommuner genomförd i samarbete med Sveriges kommuner och landsting har skett under året.

Platsidentiteters förändring är ett doktorandprojekt i fysisk planering som utförs av Ana Mafalda Madueira. I studien riktas uppmärksamheten mot hur planering används i industristäder för att omforma platsers identiteter. Detta sker genom att nya stadsdelar byggs i gamla industriområden eller genom en gradvis förändring av existerande byggnader. Ana Mafalda Madueira befinner sig i början av sin doktorandutbildning och har ägnat huvuddelen av sin tid under 2009 till att genomföra doktorandkurser

Kopplingen mellan nationella territoriella innovationssystem och transnationella sektoriella innovationssystem. Alina Lidén som är doktorand i fysisk planering som studerar kopplingen mellan nationella territoriella innovationssystem och stora transnationella företags innovationssystem. Begreppet innovationssystem blev under 1990-talet ett centralt begrepp vid studier av rika länders ekonomiska utveckling. Forskarnas intresse riktades mot olika nationella innovationssystem. Forskningen bortsåg från att stora transnationella företag representerar internationella innovationssystem som är överlagrade de nationella systemen. I sitt doktorsarbete avser Alina Lidén att studera kopplingen mellan sådana nationella och transnationella innovationssystem. Hon påbörjade sina doktorandstudier 2008 och har ägnat en stor del av tiden under 2009 till att genomföra doktorandkurser.

Framväxten av regionala innovationssystem är ett doktorandprojekt som utförs av Malin Jogmark som är doktorand i industriell ekonomi. Hon studerar faktorer som bidrar till att ett regionalt innovationssystem växer fram. Särskild uppmärksamhet ägnas åt betydelsen av förekomsten av regionala nätverk och samspelet mellan högskola, näringsliv och offentliga aktörer. Ett av de empiriska fallen är utvecklingen i Karlskrona under 1990-talet med framväxten av TelecomCity. Hon påbörjade sina

doktorandstudier 2008 och har ägnat en stor del av tiden under 2009 till att genomföra doktorandkurser

Entreprenörskap som element i regionala innovationssystem är ett doktorandprojekt i industriell ekonomi som utförs av Sabrina Florkowski. som syftar till att studera kopplingen mellan regioners "stigberoende" och entreprenöriella initiativ som bidrar till att bryta det gamla "stigberoendet". Frågeställningen har aktualiserats på grund av två skolbildningar ofta ställs mot varandra. Den ena fokuserar intresset hur innovationer och entreprenörskap leder till att regioners ekonomiska struktur förändras i grunden. Den andra riktar uppmärksamheten på den regionala utvecklingens stigberoende. Med detta synsätt baserar sig utvecklingen i en region på gamla beslut och verksamheter. Det nya kommer på detta sätt att spegla det gamla. Utvecklingen sker inom ramen för den "stig" som regionens historia representerar. Sabrina Florkowski riktar intresset mot kopplingen mellan ovanstående två fenomen. Hon påbörjade sina doktorandstudier under hösten 2009.

A TelecomCity on an World Cultural Heritage Site. Detta är ett doktorandprojekt i fysisk planering som utförs av Mareile Walter. Projektet syftar till att studera på vilket sätt etableringen av Högskolan i Karlskrona/Ronneby mottogs i Karlskrona och hur högskolan har bidragit till att förändra staden. Mareile Walter har varit föräldraledig under huvuddelen av 2009.

Den regionala politiska nivåns roll i industri- och innovationspolitiken. Utgångspunkten för denna studie är Ansvarskommitténs slutbetänkande med ett förslag om att stärka den regionala politiska nivån i Sverige. Der anges olika typer av argument för en sådan förändring av samhällsorganisationen. Ett argument, som var speciellt vanligt förekommande kring sekelskiftet, var att starkare regioner skulle öka deras konkurrenskraft i konkurrensen med regioner i andra EU-länder och därmed bidra till ökad tillväxt. Dessutom hävdar Ansvarskommittén att en effektiv tillväxtpolitik bör utformas av företrädare för regioner som känner regionens näringsliv och de regionala förutsättningarna. I denna studie analyseras hållbarheten i Ansvarskommitténs påståenden. Detta görs genom en komparativ analys av den regionala organisationen, tillväxtpolitiken och den ekonomiska tillväxten i fem europeiska enhetsstater. Projektet slutfördes och av rapporterade still Tillväxtverket under 2009.

Utbildningar

Bostadsuniversitet, som CTUP genomför tillsammans med Institutionen för Infrastruktur vid KTH, är ett årligen återkommande arrangemang som genomfördes för sjätte gången år 2009 med 42 deltagare. Temat för årets Bostadsuniversitet var "Att underhålla rekordårens bostadsdröm".

European Spatial Planning and Regional Development är en internationell masterutbildning som utvecklats på initiativ av CTUPs styrelse. Kursen startade för sjätte gången under hösten 2009 med 26 studenter från 12 olika länder.

Under 2009 har CTUP också varit engagerade i en masterutbildning i Innovation, **Entrepreneurship and Business Development** som ges av Sektionen för management vid BTH.

Miljöredovisning

BTH har ett för myndigheten som helhet gemensamt miljöledningssystem som rapporteras till Utbildningsdepartementet. CTUP har lämnat begärda uppgifter till BTHs samlade redovisning. Någon separat miljöredovisning görs därför inte för CTUP.

Ekonomisk redovisning (1 000-tals kronor)

Intäkter

Fakultetsanslag	814
Intressentavgifter	200
Forskningsuppdrag	1 146
Uppdragsutbildningar	60

Summa intäkter	2 220

Kostnader

Personalkostnader	1 528
Lokalkostnad	110
Övriga driftskostnader	120
Avskrivningar	13
BTH	379

Summa kostnader	2 150
Överskott	70

Den ekonomiska redovisningen ger ingen rättvisande bild av verksamhetens omfattning då personer verksamma vid CTUP i några fall är finansierade direkt av andra enheter (CIRCLE, Sektionen för management, Sektionen för planering och medieteknik) och därför inte synliggörs i CTUPs ekonomiska redovisning. Till detta kommer att den undervisning som forskningsledare (under 2009 motsvarande 45% av en tjänst) och doktorander utför (motsvarande 0,8 doktorandtjänst) bokförs som en kostnadsreduktion för CTUP i stället för som en intäkt.

Publikationer utarbetade av CTUP-medarbetare 2009

Cashmore M., Richardson, T., Hilding-Rydvik, T. & Emmelin, L. (in press) The politics of impact assessment instruments: Learning from and about social constructions to improve effectiveness evaluation theory. Accepted *Environmental Impact Assessment Review*

Emmelin, L. (2009) *Slutrapport MiSt-programmet*. Publicerad på www.sea-mist.se (innehåller bl.a fullständig bibliografi för programmet inkl. publikationslista för MiSt/BTH-rapporter)

Florkowski, S. "Path-dependency and Entrepreneurship in new Industry Emergence - The Öresund Case; ". Paper presenterat vid the 12th Uddevalla Symposium 2009

“The Geography of Innovation and Entrepreneurship” den , 11-13 Juni vid Politecnico di Bari, Bari, Italien

Fredman, P., Romild, U., Emmelin, L. & Yuan, M. (2009)'Non-Compliance with On-Site Data Collection in Outdoor Recreation Monitoring', *Visitor Studies*,12:2,164 — 181
Larsson, Stefan (2009) Problematisering av vindkraftens regelverk. En pilotstudie. MiSt, Miljöstrategiska verktyg rapport nr 7, Blekinge Tekniska Högskola.

Jogmark, M. “Social capital and innovation”. Paper presenterat vid the 12th Uddevalla Symposium 2009 “The Geography of Innovation and Entrepreneurship” den , 11-13 Juni vid Politecnico di Bari, Bari, Italien

Larsson, Stefan (2009) Law as a gate keeper for participation. The case of 3G infrastructure development in Sweden, in Baier, Mathias, ed. (2008) Participative aspects on law - a socio-legal perspective, Lund studies in Sociology of Law.

Larsson, S. & Emmelin, L. (2009) Implementing National Policy and Local Planning - Swedish wind power development and third generation mobile phone system as cases, International Academic Group On Planning, Law And Property Rights Third Conference Aalborg, Denmark - 11-13.th February 2009

Larsson, S. (2009) Public participation in the 3G infrastructure development in Sweden, International Academic Group On Planning, Law And Property Rights Third Conference Aalborg, Denmark - 11-13.th February 2009

Lidén, A. : “Three stories about National Systems of Innovation”. Paper presenterat vid the 12th Uddevalla Symposium 2009 “The Geography of Innovation and Entrepreneurship” den , 11-13 Juni vid Politecnico di Bari, Bari, Italien

Madueira, A. M. “Specialization and economic change - Human capital distribution in the Malmö-Lund region”. Paper presenterat vid the 12th Uddevalla Symposium 2009 “The Geography of Innovation and Entrepreneurship” den , 11-13 Juni vid Politecnico di Bari, Bari, Italien

Nilsson, J. E. Regioners roll i tillväxtpolitiken – en internationell jämförelse. BTH 2009

Nilsson, M. & Emmelin, L. (in press) Myths about policy and planning and how they limit SEA – towards principles for a new SEA design. Submitted *Impact Assessment and Project Appraisal*.

Nilsson, M and Emmelin, L. (2009) Myths about policy and planning and how they limit SEA effectiveness – towards principles for a new institutional design. International Association of Impact Assessment Annual Meeting, Accra, Ghana, 18-22 May 2009

Petersson Forsberg, L (2009) *Friluftsliv och naturturism i kommunal planering – delresultat från en webbaserad enkätundersökning våren 2008*, Forskningsprogrammet Friluftsliv i Förändring, Rapport nr 8, Östersund. ISBN 978-91-86073-25-1. Även tillgänglig som forskningsrapport nr 2009:03, Blekinge Tekniska Högskola, Karlskrona.

Petersson Forsberg, L. (2009) *"Hur skall kommunen planera för friluftsliv?"* Friluftsrådets Tankesmedja 11-12 mars 2009, Sånge Säby

Petersson Forsberg, L. & Emmelin L. (2009) *"Urban proximate nature – local land use planning as a tool for protection in a Swedish context"*. ISSRM 2009, 5-8 juli 2009, Wien Österrike

Petersson Forsberg, L. & Emmelin, L. (2009) *"Tätortsnära natur – kommunal fysisk planering som verktyg för skydd i en svensk kontext"*. i "Friluftsforskning 2009" Forskningsprogrammet Friluftsliv i Förändring, Rapport nr 12.

Petersson Forsberg, L. Rosemarie Ankre och Lars Emmelin *"Outdoor recreation in Sweden - can local land use planning deliver the areas needed?"*, ISSRM Wageningen. Abstract insänt och antaget.

Walter, M. Urban Planning as an Instrument for Structural Industrial Change. In *Urban Governance in Europe*, edited by F. Eckardt and I. Elander. Berlin: Berliner Wissenschafts-Verlag. 2009